

Luiza nega meni o'ziga yaqin olganiga sira aqlim yetmaydi. U meni yomon ko'rardi. Imkon bo'ldi deguncha ortimdan xunuk gaplarni gapirishini sezib yurardim. Yoqtirmasligini ochiq aytmasa-da, pichinglari-yu, xo'rsinishlaridan, chiroyli qo'llarini silkitishlaridan ham buni tushunib olish qiyin emasdi. Bir-birimizni yigirma besh yildan beri yaqindan bilardik. Lekin bu narsaning Luiza uchun hech qanday ahamiyati yo'q edi. U meni qo'pol, surbet va shafqatsiz odam, deb hisoblardi. Shunaqa yomon ko'rarkan, nega meni holi-jonimga qo'ymaydi, boshim qotardi. Dam-badam nonushta yoki tushlikka chaqirar, dam olish kunlari shahar tashqarisidagi uyiga ham yiliga bir necha marta taklif qilardi. Ehtimol, yolg'iz mengina uning niqob ostidagi haqiqiy basharasini ko'rishga qodirligimni Luiza bilgandir. Men ham ertami, kechmi, yuzimga shunaqa niqob kiyishimga umid qilgandir. Luizani qizlik paytidanoq bilardim. O'sha paytlari u katta-katta ko'zlari ma'yus boquvchi nimjongina qiz edi. Ota-onasi Luizani haddan ziyod yaxshi ko'rishar, yeru ko'kka ishonishmasdi. Bunga Luizaning dardchilligi ham sabab edi. Bilishimcha, Luiza bolaligida qizilcha kasaliga chalilib, yuragi zaiflashib qolgan, endi u o'zini har tomonlama asrab-avaylab yashashga majbur edi. Tom Metlend uning qo'lini so'raganida, qizning ota-onasi qo'rqib ketishdi. Ular Luizaning bu ahvolda erga tegishga umuman yaramasligini bilishardi. Lekin ular boylar toifasidan emasdilar. Tom Metlend esa badavlat odam edi. U, Luiza xohlasa, osmondagi oyni ham olib berishga va'da berdi va oxir-oqibat ular qizlarini Tom Metlendning qo'lga ishonib topshirishdi. Tom qoruvli, kuchli va kelishgan yigit bo'lishi bilan birga, yaxshigina sportchi ham edi. U Luizani jonidan ortiq yaxshi ko'rardi. Yuragi xasta sevgilisidan yaqin-orada judo bo'lishini bilardi, Luiza qolgan sanoqli yillarini baxtli o'tkazishi uchun qo'lidan kelgan hamma narsani qilishga hamisha tayyor edi.

U ilgari qoyilmaqom qilib bajarib yurgan sport mashqB-laridan ham voz kechdi. Yo'q, Luiza shunday bo'lishini xohlagani uchun emas, biror yoqqa ketmoqchi bo'lib turgan paytida har gal Luizaning yuragi sanchib qolgani uchun mashqlardan voz kechdi. Janjallashib qolishgan vaqtlarida Luiza eng yaxshi xotin qiyofasiga kirib, darrov Tomga yon bosardi. Keyin Luizaning yuragi bezovta qilar va u bir hafta musichai beozor bo'lib, to'shakka mixlanib yotardi. Shunday paytlarda Tom xotiniga qattiq gapirishga yuragi betlamasdi.

Bir safar Luiza o'zi judayam xohlab sayrga chiqib yayov sakkiz mil yo'l yurganini ko'rib, Tom MetlendB-ga Luizaning sog'ligi uncha-muncha ayollarnikidan yaxshi ekanligini aytdim. Tom boshini chayqab, xo'rsindi:

"Yo'q, Luiza aslida judayam zaif. U dunyodagi eng yaxshi yurak mutaxassislari ko'rigidan o'tdi. Hammasi Luizaning sanoqli kunlari qolganini aytdi. Metin irodasi borligi uchun ham hozir o'zini shunday tutayapti".

Tom gaplarimni Luizaga aytB-di.

"Buning azobini ertaga ko'raman", dedi Luiza menga qarab "uh" tortarkan: "Yana o'lim bilan yuzma-yuz bo'laman".

"Ba'zida menga sizda hech qanaqa kasallik yo'qday tuyuladi", dedim sekingina.

Gashtli o'tgan mehmondorchiliklarda Luiza ertalabki beshlargacha raqs tushib charchamaganini, befayz o'tirishlarda esa mazasi qochib, Tom uni uyiga vaqtli olib ketganini bir necha marta ko'rgandim. Menga qarab siniqqina kulib qo'ygan bo'lsa-da, boyagi gapim Luizaga yoqmaganini sezdim. Katta-katta ko'k ko'zlaridan kayfi qochganligi bilinib turardi.

"Men sizni xursand qilish uchun o'layotganim yo'q", dedi u.

Luiza eridan ham ko'proq yashadi. Bir kuni ular yelkanli qaB-yiqda sayr qilib qaytishganidan keyin Tom qattiq shamollab qolib jon taslim etdi. Luizani isitish uchun uni uydagi bor gilamu ko'rpalar bilan o'rab qo'yishga to'g'ri keldi. Tom Luizaga katta bisot va bir qiz qoldirib ketdi. Luiza tasalli topmaydigan bir ahvolga tushib qoldi. Xasta yuragi bilan bu kulfatni ko'tara olganiga aql bovar qilmasdi. Bechora Tom Metlendni tuproqqa qo'yishda Luizaning do'stlari unga dalda bo'ldilar. Ular onasidan ham ajralib yetim bo'lib qolishi mumkin bo'lgan Luizaning qizi Irisga chindan qayg'ura boshlagan edilar. Shu bois, Luizaning tevaragida girdikapalak bo'lishardi. Do'stlari Luizaning qo'lini sovuq suvga urdirmadi, uni turli tashvishlardan xoli qilish uchun har qanday narsaga tayyor ekanliklarini bildirishdi. Darhaqiqat, ularga ish ham topildi, chunki Luiza biror og'irroq yoki yoqmaydigan yumush qilmoqchi bo'lsa, yuragi sanchib, bir o'lib-bir tirilardi. вЂњAgar biron menga ko'z-quloq bo'lib turmasa, o'lishim aniqвЂќ derdi Luiza. Shu ahvoldida qizalog'i Irisni qanday katta qilishiga aqli yetmasdi. вЂњNega yana erga tegmaysiz?вЂќ deb so'rashardi do'stlari. вЂњOh, bu yuragim bilan erga tegish haqida o'ylashga ham botinolmaymanвЂќ derdi Luiza.

Lekin Tomning o'limidan keB-yin bir yil o'tgach, Luiza qo'lini so'ragan Jorj Xobhauzga rozilik berdi. Jorj kelishgan va anchagina badavlat odam edi. Bu nimjon ayolni panohiga olishiga rozilik berishganida, Jorjdan baxtiyor odamni ko'rmadim.

вЂњMen sizni ko'p qiynamaymanвЂќ derdi Luiza. Jorj shuhratparast harbiylardan edi. Lekin ishini tashlab qo'ydi. Luizaning sog'lig'i yomonlashib qishni Monte Karlo, yozni esa Dyuvilda o'tkazishga majbur bo'ldi. Jorj uch-to'rt kunlik umri qolgan xotinini qo'lidan kelguncha xursand qilishga ahd etdi.

вЂњHayotim tugab borayaptiвЂќ derdi Luiza: вЂњTinchgina o'lishga harakat qilamanвЂќ.

Keyingi ikki-uch yil mobaynida Luiza xasta yurak bilan chiroyli kiyinib, eng qizg'in bazmB-larga borishni, do'rji-do'rji pul tikib qimor o'ynashni, baland bo'yi, chiroyli yigitlar bilan raqs tushishni va hatto ularga noz-karashma qilishni ham epladi. Luizaning birinchi eridagi matonat Jorj Xobhauzda yo'q edi va u Luizaning ikkinchi eri sifatida zimmasidagi tashvishlardan zerikib, ora-sira ichib yurishga majbur bo'ldi. Albatta, Jorj aroqqa mukkasidan ketganida bu qiliq Luizaga yoqmasdi. Ammo (Luizaning baxtiga) urush boshlandi. Jorj zahiradan o'z polkiga qaytib, uch oydan keyin halok bo'ldi. Bu zarba Luizani esankiratib qo'ydi. Lekin shunday musibatdan keyin ham u g'am-g'ussaga yo'l bermasligi lozimligini his qilardi. Agar o'sha paytda yuragi xuruj etganda hech kim bu haqda xabar topmagan bo'lardi. O'zini chalg'itish uchun Luiza Monte Karlodagi villasini oyoqqa turayotgan ofitserlarga mo'ljallangan shifoxonaga aylantirdi. Do'stlari unga bu tashvish og'irlik qilishini aytishdi.

вЂњBu ish meni o'ldirishi aniqвЂќ derdi u: вЂњBilaman. Lekin buning nima ahamiyati bor? BoshB-qalarga yordam berishim kerakвЂќ.

Luiza o'lmadi. Qaytaga avvalgidan ham yashnab ketdi. Uning shifoxonasiga teng keladigan kasalxonada butun Frantsiyada yo'q edi. Uni tasodifan Parijda uchratib qoldim. Restoranda novcha va juda kelishgan yosh frantsuz bilan tushlik qilayotgan ekan. вЂњBu yerda shifoxonaga aloqador ishlar bo'yicha yuribmanвЂќ derdi, deb tushuntirdi u. Luiza kasalxonadagi ofitserlar unga mahliyo ekanligi haqida gapirdi. Ular Luizaning kasali og'irligini tushunisharkan va unga hech qanday yumush qoldirishmaskan. Go'yo ular Luizaga eridek g'amxo'rlik qilisharkan. Luiza xo'rsindi.

вЂњBechora Jorj, shu yuragim bilan undan ko'p yashashimni kim ham o'ylabdi deysiz?вЂќ

вЂњEh, bechora Tom,вЂќ derdi men.

Nega bu gapim unga yoqmaganini tushunmayman. U menga siniqqina jilmaydi, ko'zlari yoshga to'ldi.

вЂњDoim o'limimni kutayotgandek gapirasiz...вЂќ

вЂњAytmoqchi, yuragingiz ancha sog'ayib qolibdi, deb eshitdim?вЂќ

